

jati z robatostjo alpinistov, teh bradačev, toda zadostoval je znani glas izpod stebriča, rahel trzljaj vrvi, in vedel sem, da nisem sam. Previsi so si nadevali človeške prijeme.

Le na vrhu, ko sva samovšečno posedala na odloženo kramo, skušala ujeti še poslednji zaton sonca, preden bi ga prekrila mrežasta tihota večera, le tam, v tistih trenutkih, si nisva ničesar delila. Sedela sva vsak zase, mirno, nič vznemirjeno, zrla nekam v daljave in izustila morda le kakšno nepotrebno besedo. Tedaj sem mogel sredi dolgih vijoličnih črt, ki so padale na zemljo, slutiti ono podobo, h kateri sem

stremel v večnem približevanju. Bila je v meni in hkrati neznansko daleč, zunaj — podoba, ki ni vedela niti tegā, da iz nedoumljive dalje tako strahovito sam hodim za njo.

»Bi odšla, mrak bo,« me predrami Tomaž.

»Ja, še vrv moram zviti.«

»Pa tistih vponk ne pozabi...«

So stvari, o katerih človek ne govori; z nikomer. Morda je bolje tako, da imamo besede, s katerimi pletemo niti v nedogled, s težavo premagujoč bele pragove; podobni smo starim tetam, ki štrikajo volnen pulover, vmesnih zračnih rež, od katerih dihamo, pa ne znamo splesti.

ODSLEJ V IKAR TUDI SOVJETSKI REŠEVALCI

NESOJENI SLOVENSKI BOTRI

PAVLE ŠEGULA

Presenečeni in iznenadeni, vendar razumevajoče smo 10. novembra lani na skupni seji vseh komisij IKAR vzeli na znanje besede predsednika M. Schorija, da je za sprejem v mednarodno združenje gorskih reševalnih služb zaprosila tudi Sovjetska zveza. Nam, delegatom GRS, se je v spominu utrnila misel na davna šestdeseta leta, ko so nas znanci iz Kavkaza in Pamira s Sašo Kropfom na čelu prosili, naj pri dr. Rudiju Campellu posredujemo za sprejem SZ v Mednarodno komisijo za reševanje v gorah. Tedanji vodja naše delegacije dr. Miha Potočnik je zares kolegialno posredoval in uspel pri tedaj še nič kaj zaupljivih zahodnih delegacijah. Toda ko je bilo stvar treba dokončati, so se kandidati potuhneli in ostali sami zase v družini GRS socialističnih držav.

M. Schori nam je posredoval oris sovjetske GRS in njihovo pripravljenost, da vstopijo v IKAR, kakor tudi pobudo, da se posebej izkažejo z letnim prispevkom 9000 CHF. Postopek je bil preprost: vsi pooblaščenči delegati so se izrekli za sprejem in dobili smo novega člana.

Sašo Kropfa smo kasneje spomnili na tisti, po zaslugi SZ odložen sprejem, pa je samo skomignil z rameni: »Kaže, da razmere politično niso bile godne. Mi bi že bili za to, a vodstvo...«

In če smo že pri tem, si oglejmo, kako je z GRS v SZ. S to smo se vsi tisti, ki smo bili v Kavkazu, Pamiru, Fanski gorah in še kje, že precej seznanili in sprijateljili.

Kakovostno in množično gorniško gibanje se je v SZ začelo v sredini tridesetih let. Nekaterim obiskovalcem povsem nedotaknjenih gora se je primerilo tudi marsikaj takega, kar je zahtevalo reševalne akcije.

Spričo tega je Vsezvezni svet prostovoljnih sindikatov športa namenil lepa sredstva za postavitve stalnih reševalnih postaj — baz v Kavkazu. Te so nastale v območju Bezengi, v dolini Čegem in Adylsu pod Elbrusom, kakor tudi v dolini Dombai.

Leta 1938 so opravili desetmesečni tečaj GRS prvi kandidati, zato ga štejejo za rojstno leto sovjetske GRS. Reševalci iz te skupine so postali vodje postaj, v katerih so po pravilu sodelovali instruktorji, ki so obvladali tehniko in taktiko reševanja v gorah.

Dandanes je v SZ 17 reševalnih postaj, ki so opremljene in usposobljene za reševanje v gorah. Na voljo so jim (sodobna) oprema, radijske zveze in pripomočki za transport ponesrečencev v gorah.

V vsaki postaji je od 8 do 10 članov — poznavalcev gora, na katerih območju delujejo. Člani poznajo vse smeri in pristope, usposobljeni so tudi za dajanje prve pomoči ponesrečenim in obolelim gornikom in turistom.

Od leta 1946 dalje je vodja postaje oproščen vseh drugih dolžnosti, za katere so sicer zadolženi inštruktorji v sovjetskih »alplagerijh«. Njegova naloga je, da sproti spremlja dogajanja in skrbi, da bodo udeleženci na turah spoštovali varnostne ukrepe. Pomagajo mu instruktorji, večji reševanja v gorah. Glede na način dela »alplagerjev« je šefu reševalne postaje na voljo posebno skladišče z opremo, oblačili, hrano, transportno opremo in zdravili.* Tako je samostojen in neodvisen od siceršnjega delovnega ritma v taboru.

* Vsak član alplagerja in vse skupine dobe hrano in opremo za ture v skladiščih. Ko pridejo v tabor, se na podlagi dokumentov planinske oblečajo in obujejo. Na podlagi načrta ture dobe pred odhodom še potrebno hrano za čas predvidene odsotnosti.

Naloge reševalcev sovjetske GRS so:

- skrb za preventivo na tečajih, turah in drugih prireditvah v gorah,
- izvajanje reševalnih akcij po nesrečah v gorah in naravnih katastrofah,
- analiza nesreč in ukrepi, da bi se več ne dogajale,
- šolanje novih gorskih reševalcev in
- varstvo okolja.

Letno se v planinskem šolskem centru Elbrus izšola do 300 reševalcev. Kot kandidati pridejo v poštevinisti 1. razreda, ki uspešno prestanejo sprejemni izpit. Tečaj traja 15 dni. V tem času poslušajo predavanja in izvajajo praktične vaje iz predmetov: 1. preventiva v gorah, 2. prva pomoč — oskrbovanje ponesrečenih in

obolelih, 3. reševanje — uporaba rednih pripomočkov za reševanje in improviziranih sredstev, 4. sredstva za zvezo in sporazumevanje — KV in UKV radijske zveze, signalizacija, 5. nevarnosti v gorah — varna hoja in gibanje v gorah, 6. vremenslovje, 7. varstvo okolja, 8. spoznavanje gorskega sveta SZ, 9. načrtovanje reševalne akcije v smeri IV. težavnostne stopnje — oprema, moštvo, taktika reševanja.

Kandidati, ki snov obvladajo in to potrdijo z zaključnim teoretičnim in praktičnim izpitom iz vseh predmetov, postanejo reševalci in dobe značko.

Zaslужnim reševalcem, ki se izkažejo z uspešnim in dolgotrajnim delom, podelijo častno značko. V SZ je doslej tako značko sprejelo 97 reševalcev.

NARODNI PARKI GRČIJE (IN ŠE EN JUGOSLOVANSKI)

GRŠKI BOGOVI NAS NISO MARALI

IGOR MAHER

Po nacionalni avtocesti zapuščamo Solun, kjer smo si napasli oči in izpraznili denarnice v pre mnogih obilno založenih trgovinicah (naj me vrag pocitra, če bomo z našo draginjo privabili kakšnega tujega gosta!). V popoldanski sopari na enolični ravnini vsi razen voznika kmalu zadremamo. Ko se zbudim, pred seboj na obzorju zagledam svetlo gmoto, ki se dviga nad ravnino. Sprva pomislim na oblake, ko pa zaspanost dokončno zapusti tudi možganske centre, se zavem, da zrem v masiv Olimpa z zasneženimi najvišjimi vrhovi. Pred to silno podobo negibno obsedim. Sonce za tisti dan že zaključuje druženje z nami, ko z glavne ceste zavijemo proti Litokhoronu, prikupni vasici na višini slabih 300 metrov ob vnožju Olimpa. Lepa, sprva celo asfaltna cesta nas v dolgih ovinkih vodi vse višje. Po severnih pobočjih doline reke Enipefs se pripeljemo do zatrepne doline in s tem tudi konca ceste, do kraja Prionia.

Masiv Olimpa je na jug pomaknjen del rodopske stare kristalinske gmote, na kateri so kot posledica novejših gubanj nastali najvišji vrhovi Balkanskega polotoka (Musala, 2925 m). Najvišji vrh Olimpa — Mitika je z 2917 metri le malenkost nižji, pa tudi njegov najbližji sosed ne zaostaja: Skolio (2911 m), Stephani (2909 m), Skala (2866 m). Tudi za Slovence zavičanja vredne višave.

Olimp se naglo in silno požene od morske obale oziroma iz ravnine, ki obdaja masiv. Režejo ga globoke doline, ena od njih je tudi na vzhod obrnjena dolina Mavrolongos (reka Enipefs), po katere zgornjem delu smo se pripeljali. Zaradi

bližine morja so severna in vzhodna pobočja bolj namočena in zato bujnejše poraščena. Masiv grade skoraj izključno jurški in triasni apnenci, katerih plasti so najbolj divje oblikovane prav v najvišjih vrhovih. Hidrološke razmere so zaradi take podlage kljub obilni namočenosti slabe, površinske vode pa redke.

VEČNI BOTANIČNI VRT

Visoki Olimp je že od nekdaj buril duhove nižinskega prebivalstva, zato se ne smemo čuditi, da so na te nedostopne, z oblaki zastrite vrhove postavili prebivališče svojih bogov in celo prestol najpomembnejšega med njimi — Zeusa. Še pomembnejši od stare mitologije pa je za današnjega obiskovalca izredno bogat rastlinski svet. Na pobočjih in vrhovih Olimpa je registriranih preko 1500 vrst praproti in cvetnic, od tega mnogo zelo starih (reliktnih) in na ozko področje omejenih (endemičnih). Nekaj je celo takih, ki uspevajo samo na Olimpu. Taka izjemna vegetacija je predvsem posledica dolge geografske izolacije, neobičajnih klimatskih razmer (lega tik ob morju) in stičišča različnih flor (srednjeevropske, sredozemske in balkanske). Leta 1938 je prvi grški narodni park združil staro grško mitologijo z edinstveno floro, pa tudi favno. Kljub tej zakonski zaščiti pa množični turistični obisk precej ogroža predvsem za trganje »primerne« rastline.

Pobočja, ki se strmo dvigajo od Egejskega morja, omogočajo lepo izraženo slojevitost vegetacije. Nad vasjo Litokhoron nekako v višini 300 do 700 metrov uspeva sredozemski tip grmovnatega rastja, imenovan makija, ki jo grade večinoma vedno zeleni lesnati predstavniki,